

УДК 341.221.4:378 (4-11)

І. В. Мигович

**ІНСТИТУЦІЙНИЙ РІВЕНЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ
(НА МАТЕРІАЛІ АНАЛІЗУ РОБОТИ ВАРШАВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ)**

Вступ Польщі до Європейського Союзу відкрив двері до нових можливостей розвитку національної системи вищої освіти країни, проте і окреслив низку проблем для польських закладів вищої освіти. Нові можливості передбачали активнішу участь у дослідницьких та освітніх програмах, що фінансуються ЄС, доступ до фондів ЄС для розвитку інфраструктури та поліпшення якості освіти, як наслідок, притік іноземних студентів з інших країн, а також збільшення показників мобільності студентів та персоналу. Вони в свою чергу спричинили конкуренцію у сфері міжнародного рекрутингу студентів та залучення зовнішнього фінансування до сфери наукових досліджень та інноваційних розробок. Беручи до уваги концепцію спільного простору вищої освіти та досліджень для країн ЄС, конкурентоспроможними вважаємо ті освітні установи, які всебічно підтримують промоцію міжнародного вектору своєї діяльності – і в процесі провадження освітніх послуг, і в дослідницькій роботі. Як зазначив в своїй інавгураційній промові ректор Ягеллонського університету м. Краків Мстіслав Клімашевський (*Mieczysław Klimaszewski*) ще в 1966 році: «Питання міжнародних контактів – це не прояв снобізму, а необхідність. Не можна проводити дослідження в ізоляції. Розвиток науки та досліджень ... вимагає знань про досягнення світової науки; кожна дисципліна в нашому університеті має зайняти своє місце і у вітчизняній, і в світовій науці задля отримання більш високих результатів і кращого рейтингу і для галузі, і для всього університету» [1, с. 11].

Розглядаючи інституційний вектор процесу інтернаціоналізації національної системи вищої освіти Польщі, ми звернулися до вивчення досвіду національних ЗВО крізь призму трьох компонентів системи вищої освіти – освітнього, дослідницького та адміністративного. Центральним ЗВО вибірки став *Варшавський університет (Uniwersytet Warszawski)*, розташований в столиці Польської Республіки. Заснований у 1818 році, університет від початку мав п'ять факультетів, близько 800 студентів та 40 – 50 професорів. Сьогодні Варшавський університет має в своєму складі 21 факультет, 30 академічних підрозділів та дослідницьких відділів, 48500 студентів, 7300 членів персоналу, 4800 іноземних студентів з більш ніж 100 країн світу, близько 800 міжнародних партнерів, включаючи 460 ЗВО, які співпрацюють з університетом в рамках програми *Erasmus+*. Університет належить до

3% кращих освітніх установ світу за підсумками світових рейтингів *THE*, *QS*, *ARWU*. У 2018 році спільно з університетом Сорбонни, університетом Гейдельберга та Карловим університетом в Празі була підписана декларація про утворення *4EU* – Європейського Союзу Університетів, що має на меті посилення співпраці в галузі досліджень, викладання та ініціатив, пов'язаних з соціальними обов'язками науки [2].

На своєму офіційному сайті університет має розміщений Стратегічний план (Стратегію) [3], затверджений Резолюцією № 34 Сенату університету від 17 грудня 2008 р., який в контексті процесу інтернаціоналізації передбачає окремим пунктом (пункт 6.3) інтенсифікацію міжнародного співробітництва в науковій та дослідницькій сферах. Зазначено, що університет повинен зосередитися на тому, щоб зробити свою діяльність міжнародною, особливо в навчанні та дослідженні за рахунок, зокрема, використання свого географічного положення в Польщі та в Центральній Європі як можливості створення сучасного навчально-дослідницького центру європейського та міжнародного значення. Виходячи з цього, наголошено на потребі у збільшенні міжнародних угод та контрактів, співпраці з іноземними освітніми установами, особливо в напрямку спільних освітніх та дослідницьких програм, на підтримці студентської та викладацької мобільності. Зазначена також необхідність роботи в напрямку програм *Erasmus+ / Erasmus-Mundus*, програм подвійного диплому, іміджевої підтримки університету за кордоном, співпраці з освітніми мережами та консорціумами.

Зауважимо, що ідеї інтернаціоналізації проходять крізь весь документ окремими тезами. Так, на 3 сторінці, серед представлених стратегічних позицій, знаходимо: *There are strong research teams that count on the international level* – маємо сильні дослідницькі команди, які є орієнтованими на міжнародний рівень; *Organization of research and educational processes in a way that enables mobility of students and lecturers, presence of visiting foreign students and lecturers* – Організація процесу надання освітніх послуг та дослідження відбуваються таким чином, щоб забезпечити мобільність студентів та викладачів, наявність іноземних студентів та викладачів; *Active international cooperation in the area of research and education* – Активне міжнародне співробітництво в галузі досліджень та освіти [Там само, с. 3].

Надання освітніх послуг передбачає розширення навчальної пропозиції для іноземних студентів з сусідніх країн та емігрантів з Польщі. Дослідження зорієнтоване на зростання індексів наукової діяльності, зокрема, за рахунок міжнародних нагород, участі у міжнародних асоціаціях. Зазначено, що наукові фонди університету повинні підтримувати розвиток досліджень, які застосовуються, замовляються та фінансуються з-за кордону, і таким чином проводяться за рахунок отримання дослідницьких коштів з-за кордону.

Важливим аспектом роботи адміністрація університету вважає і збільшення переліку освітніх програм та курсів, які викладаються іноземними мовами. Це сприяє збільшенню кількості іноземних студентів різних освітніх напрямів. В цьому напрямку запроваджені фінансові стимули та лінгвістична і методологічна допомога (у сфері змісту та інтегрованого вивчення мови) для людей, які беруть участь у організації курсів іноземних мов для забезпечення вищої якості та ефективності.

Іншим елементом, який сприяє зростанню міжнародного статусу університету є інтенсифікація програм студентської та адміністративної мобільності, залучення провідних іноземних академічних співробітників до роботи та проведення досліджень в університеті протягом тривалого часу. Зазначається, що багатомовна і багатокультурна освіта для студентів університету є пріоритетом, досягти якого допомагають наявні пропозиції Європейського простору вищої освіти, а також подальша можливість працевлаштування на європейському ринку праці.

Підтверджуючи статистичними даними окреслені стратегічні положення, зазначаємо, що в 2008 році університет пропонував 12 освітніх програм англійською мовою, по закінченні яких студент мав можливість отримати диплом. У 2018 році кількість таких програм збільшилася до 26, серед яких: *Американські студії, Археологія, Хімія, Міжнародна економіка, Англійські студії, Менеджмент довколишнього середовища, Європейське адміністрування, Європейські студії – Європейська інтеграція, Фінанси, Гуманітарна робота, Інформатика та економетрія, Міжнародний бізнес, Міжнародні зв'язки, Внутрішня безпека, Журналістика та інформаційні студії, Філософія, Наука про політику, Психологія, Квантитативні фінанси, Навчання англійської дітей* [4]. Окрім названих програм освітня пропозиція представлена також 29 програмами подвійного диплому та 3 програмами MBA, організованими спільно з міжнародними партнерами. Наявні можливості індивідуального навчання для отримання докторського ступеня англійською мовою для іноземних пошукачів та спільні з іноземними установами-партнерами програми навчання в докторантурі у кількості 35 програм (*co-tutelle програми*). У 2018 році університет мав також близько 50 грантів відповідно до програми *HORIZON 2020*, 14 грантів від Європейської Ради з питань досліджень (*European Research Council*) та 1600 дослідницьких проектів, профінансованих за допомогою залучення фондів національних та міжнародних дослідницьких програм [2].

Досліджуючи показники мобільності, робимо зріз по двох векторах – мобільність персоналу (викладачі та адміністративні працівники) та мобільність студентів (вхідна / *inbound* та вихідна / *outbound*). Дані представлено у таблиці 1.1. Цифри показують динамічне зростання кількості осіб за обраний проміжок часу, що дає підстави для подальшого SWOT-аналізу інституційної політики інтернаціоналізації університету з метою виявлення причин явища.

Таблиця І.1
Показники університетської мобільності зведена статистика по роках [5]

Рік	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	РАЗОМ	
Студентська мобільність	Бакалавр / магістр (дфн, зфн)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1115	1230	1358	1697	1953	2244	2748	12345	
	Доктор філософії	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	134	164	207	244	265	283	287	1584	
	Erasmus / Erasmus+	23	66	81	115	141	195	235	327	386	405	431	480	593	1023	1130	1085	1401	1465	1493	1433	12508
Віхдна мобільність	Стипендіальний фонд ЗВО	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	269	365	265	260	498	364	331		
	Вихідна мобільність	176	264	304	329	465	659	806	950	1024	1104	1124	1076	1078	1012	954	962	1067	941	1005	15790	
Мобільність персоналу	Програма Erasmus+	37	61	55	58	51	86	105	181	123	164	177	197	228	234	201	208	221	230	232	2921	
	Кількість укладених угод	Кількість співробітників, що виїжджали	25	32	37	45	41	31	27	48	51	69	32	32	23	68	56	50	78	60	54	871
		Кількість співробітників, що виїжджали	45	34	42	48	54	61	65	45	58	65	72	48	57	44	32	37	39	42	57	
	Кількість угод	Кількість співробітників, що виїжджали	32	39	43	47	44	49	68	57	61	74	51	51	30	31	16	27	27	30	49	1016
		Кількість співробітників, що виїжджали	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	34	33	26	27	18	20	11	36	28	883
	Кількість докторантів, що виїжджали	Кількість докторантів, що виїжджали	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	38	10	5	10	8	7	14	18	22	260
		Кількість докторантів, що виїжджали	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	38	10	5	10	8	7	14	18	22	
	Кількість студентів, що виїжджали	Кількість студентів, що виїжджали	55	44	48	65	54	85	74	47	58	46	54	75	69	75	99	62	53	118	127	1369
		Кількість студентів, що виїжджали	84	97	124	147	134	128	115	94	91	80	111	125	103	131	94	203	162	299	358	2771
	Кількість студентів, які виїжджають на стажування	Кількість студентів, які виїжджають на стажування	22	25	31	21	38	34	25	28	33	16	26	18	18	21	25	19	17	26	43	
Кількість студентів, які виїжджають на стажування		23	25	41	37	35	22	37	25	31	18	21	25	25	27	29	44	31	36	61	519	
РАЗОМ	522	687	806	912	1057	1101	1394	1655	1861	1935	2124	2220	2283	4203	4569	4447	5241	5901	6220	6835	55973	

Подальшу розробку матриці інституційної системи інтернаціоналізації Варшавського університету робимо з урахуванням компонентів національних систем вищої освіти, а також на підставі методики SWOT-аналізу із урахуванням позитивних та негативних аспектів означеного процесу (див. Табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Матриця інституційної системи інтернаціоналізації Варшавського університету (SWOT-аналіз)

Компонент системи вищої освіти	Позитивні аспекти	Негативні аспекти
	ВНУТРІШНІ ЧИННИКИ	
	<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
	S1: Наявність Стратегічного плану університету.	W1: Недосконалість стратегічних аспектів інтернаціоналізації процесу надання освітніх послуг.
АК	Індикатор: Документ містить розділ 6.3, присвячений процесу інтернаціоналізації; положення щодо інтернаціоналізації проходять крізь весь документ окремими тезами; документ оприлюднено на сайті університету (у тому числі англійською мовою).	Індикатор: На рівні факультетів і академічних підрозділів програми / плани інтернаціоналізації із конкретними показниками не сформовано.
АК	Індикатор: Щорічна представленість прогресу інституційної політики інтернаціоналізації (розділ «Статистика» на сайті університету - http://bwz.uw.edu.pl/dane-statystyczne).	Індикатор: Відсутня евалюація інституційної політики інтернаціоналізації з боку адміністрації університету, викладачів чи студентів.
ОК	Індикатор: Освітні програми розробляються з урахуванням вектору інтернаціоналізації (міжнародні стандарти і рекомендації у сфері вищої освіти), проходять моніторинг та періодичний перегляд.	Індикатор: Подекуди недостатнє представлення міжнародного аспекту освітніх програм, спрямованого на розвиток академічної мобільності.
АК + ОК	Індикатор: підтримка університетом програм мобільності; запровадження університетського стипендіального фонду.	Індикатор: Не здійснюється оцінювання економічної доцільності заходів щодо інтернаціоналізації роботи університету.
АК + ОК	Індикатор: Забезпечення підвищення кваліфікації персоналу університету через інтернаціоналізовані програми професійного розвитку.	Індикатор: Відсутня евалюація ефективності процесу підвищення кваліфікації персоналу університету через інтернаціоналізовані програми професійного розвитку.
АК + ОК + ДК	Індикатор: Заходи, спрямовані на розширення присутності університету в міжнародних програмах у сфері вищої освіти.	Індикатор: Значна конкуренція на ринку освітніх послуг в межах ЄПВО.
	S2: Діяльність факультетів і академічних підрозділів базується на спільному розумінні та сприйнятті стратегічних положень інтернаціоналізації університету.	W2: Відсутня пріоритетність щодо фінансування заходів із інтернаціоналізації (див. Додаток по фінансуванню).
АК + ОК + ДК	Індикатор: Діяльність факультетів і академічних підрозділів підпорядкована моделі інтернаціоналізації діяльності університету.	Індикатор: На рівні факультетів і академічних підрозділів програми / плани інтернаціоналізації із конкретними показниками не сформовано.

ОК	Індикатор: Структура освітніх програм відповідає цілям інтернаціоналізації діяльності університету.	Індикатор: Подекуди недостатнє представлення міжнародного аспекту освітніх програм, спрямованого на розвиток академічної мобільності.
АК	Індикатор: Керівництво університету надає організаційну та фінансову підтримку реалізації стратегічних положень процесу інтернаціоналізації факультетам і академічним підрозділам, які впроваджують інтернаціоналізовані освітні програми.	Індикатор: Не здійснюється оцінювання економічної доцільності заходів щодо інтернаціоналізації роботи університету.
АК + ОК	Індикатор: Збільшення кількості освітніх програм англійською мовою (26 станом на 2018 рік) та програм подвійного диплому (29 станом на 2018 рік).	
	S3: Сформована інституційна система забезпечення процесу інтернаціоналізації.	W3: Недостатнє залучення студентів до формування та вдосконалення політики інтернаціоналізації університету.
АК	Індикатор: Наявність ключових внутрішніх стейкхолдерів (керівник відділу міжнародних зв'язків, фінансовий менеджер при відділі міжнародних зв'язків, керівник секції міжнародної співпраці, керівник секції, що відповідає за програму Erasmus, керівник секції міжнародних студентів, що приїждять на короткотермінове навчання, обміни; керівник секції освітніх програм ЄС, Erasmus координатори на факультетах та академічних підрозділах університету; управлінський персонал).	Індикатор: пасивна участь студентів та викладачів в процесі розробки та прийняття інституційних документів щодо політики інтернаціоналізації університету.
АК	Індикатор: Колегіальність прийняття рішень щодо інституційного процесу інтернаціоналізації через Сенат університету.	
АК	Індикатор: Публічність внутрішньої політики інтернаціоналізації університету; представленість на сайті університету каталогу інтернаціональних курсів і програм (у тому числі англійською мовою).	Індикатор: Відсутня публічна евалюація ефективності процесу провадження внутрішньої політики інтернаціоналізації університету (опитування студентів, викладачів, персоналу тощо).
АК + ОК	Індикатор: Наявний інститут т'юторства (координаторства) іноземних студентів як система всебічної підтримки на рівні університету / факультету / академічного підрозділу задля, зокрема, допомоги у формуванні такими студентами гнучких навчальних траєкторій.	
АК + ОК	Індикатор: Визнання результатів навчання, здобутих за кордоном; визнання навчальних компонентів для перезарахування студентам після завершення програм мобільності.	
АК + ОК	Індикатор: Реалізація університетом права визнання закордонних освітніх кваліфікацій; процедура фіксації навчальних досягнень студентів відповідає вимогам ECTS.	

ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ		
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>	
	O1: За результатами реформи системи вищої освіти процес провадження освітніх послуг в університеті відповідає вимогам ЄПВО, що є підґрунтям для визнання дипломів, мобільності, реалізації можливості освіти впродовж життя, можливості використання міжнародних практик щодо розробки освітніх програм.	T1: Постійні зміни потреб у компетентностях випускників, обумовлені глобалізацією та європеїзацією.
АК	O2: Залучення зовнішніх стейкхолдерів через співпрацю з міжнародними організаціями та фондами; участь у програмах <i>Erasmus+</i> , <i>VisegradFund</i> тощо.	T2: Відсутність задокументованого підтвердження участі зовнішніх стейкхолдерів у забезпеченні реалізації політики інтернаціоналізації університету.
АК	O3: Щорічне зростання кількості білатеральних угод, зокрема, як бази для реалізації програм подвійного диплому (див. Табл. 1.1.).	T3: Питання якості провадження освітніх послуг відповідно до таких програм.
АК + ОК	O4: Щорічне зростання кількості іноземних студентів, які закінчують навчання і отримують диплом (у тому числі PhD-студенти) (див. Табл. 1.1.).	T4: Значна конкуренція на національному ринку освітніх послуг та в межах ЄПВО.
АК + ОК	O5: Щорічне зростання кількості персоналу університету, які беруть участь у програмах професійного розвитку за кордоном (див. табл. 1.1.).	T5: Відсутня евалюація ефективності процесу підвищення кваліфікації персоналу.
АК + ОК + ДК	O6: Залучення до навчального процесу та науково-дослідницької роботи фахівців з міжнародних організацій та освітніх установ (див. Табл. 1.1.).	
АК	O7: Сприятливе толерантне середовище щодо расових, культурних, релігійних, гендерних відмінностей.	
	O8: Формування законодавчої бази у сфері вищої освіти, що стимулюватиме ЗВО активізувати процес інтернаціоналізації своєї діяльності.	T8: Відсутність затвердженого порядку зовнішнього оцінювання процесу інтернаціоналізації вищої освіти.

Територіальне розташування університету в столиці країни, а також два століття активної роботи від дати заснування і, відповідно, значний досвід інтернаціоналізації діяльності ще за часів відсутності власне терміну *інтернаціоналізація* закономірно результують у лідируючу позицію освітньої установи в національних рейтингах відповідно до показника «інтернаціоналізація». Частотність посилок на компоненти освітнього процесу дорівнює: адміністративний компонент (АК) – 21 посилок, освітній компонент (ОК) – 13 посилок, дослідницький компонент (ДК) – 3 посилок, що свідчить про наявність інтенсивної адміністративної підтримки процесу інтернаціоналізації в університеті, яка є запорукою імплементації політики інтернаціоналізації установи на освітньому та дослідницькому рівнях. Наведені дані засвідчують також зростання міжнародного потенціалу університету та відповідно іміджу установи на національному і транснаціональному рівнях; хоча дослідницький компонент діяльності вочевидь потребує більшої

підтримки. Підґрунтям для цього вважаємо перспективну розробку Стратегії інтернаціоналізації Варшавського університету та Плану заходів щодо реалізації такої стратегії.

За результатами проведеної роботи, твердимо – інституційна політика інтернаціоналізації для польських університетів є засобом забезпечення якості освіти та досліджень, а також головною рушійною силою розвитку системи вищої освіти в Польщі. Реалізація цієї політики дає можливість студентам здобути навички, які допомагають їм ефективно діяти на міжнародному ринку праці, спілкуватися в умовах полікультурного суспільства, розв'язувати проблеми міжнародного характеру на основі принципів толерантності і спроможності виступати захисниками миру і стабільності.

В процесі реалізації інституційної політики інтернаціоналізації університет ставить перед собою низку завдань, таких як: збільшення кількості іноземних студентів, збільшення показників мобільності всіх типів, впровадження освітніх програм і курсів іноземними мовами, європеїзованих курсів, впровадження спільних з іноземними партнерами програм, інтеграція іноземних студентів на заняттях і використання їхнього досвіду і знань в якості наочного, впровадження програм полікультурної підготовки викладачів і студентів тощо. Щодо форм реалізації поставлених завдань, то вони є такими: мобільність всіх типів, програми професійного розвитку викладацького та адміністративного складу університетів, міжнародна співпраця в дослідницькій діяльності, інтернаціоналізовані навчальні плани, набір іноземних студентів, мовна підготовка для іноземних студентів, розробка спільних з закордонними партнерами інтернаціоналізованих освітніх програм і курсів, спільні аспірантські та докторські студії, розробка інтернет-порталів ЗВО кількома мовами та інформаційна презентація результатів діяльності університетів іноземними мовами.

SWOT-аналіз стану розвитку інституційної політики інтернаціоналізації університету дозволяє говорити про основні принципи функціонування: універсальність стратегічного, діяльнісного, системного аспектів; публічність; об'єктивність; систематичність; залучення широкого кола зацікавлених осіб; субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності). Інституційна система інтернаціоналізації включає: стратегію (візію), завдання, форми та процедури забезпечення інтернаціоналізації, розподіл повноважень щодо забезпечення реалізації інституційної політики інтернаціоналізації між усіма учасниками освітнього процесу; забезпечення наявності необхідних ресурсів для реалізації політики; інформаційні системи для ефективного управління окремими напрямками реалізації політики; інші процедури та заходи, що визначено спеціальними документами ЗВО. SWOT-аналіз дозволив також визначити, що основні можливості університету в напрямку реалізації інституційної політики інтернаціоналізації – адекватно діяти, відповідно до викликів (зростаюча

конкуренція на ринку освітніх послуг і наукових досліджень, глобалізація та європеїзація, запровадження процедур міжнародної акредитації освітніх програм, швидка зміна вимог ринку праці щодо професійних компетентностей працівників тощо), і протидіяти потенційним загрозам – пов'язані в першу чергу із формуванням внутрішньої системи інтернаціоналізації діяльності і її зовнішнім, у тому числі, міжнародним, визнанням.

Список використаної літератури

1. Kantor M. 50 Years of the International Relations Office / Maria Kantor // Jagiellonian University Newsletter [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dwm.uj.edu.pl/documents/1333512/1d39707b-2783-4f1c-a977-b3afbac70c00> [in English]. **2. Facts and Figures** / University of Warsaw Newsletter [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://en.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2014/08/ulotka-o-uw-2018-2019-en.pdf> [in English]. **3. University Strategy** / University of Warsaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://en.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2014/06/STRATEGY-OF-THE-UNIVERSITY-OF-WARSAW.pdf> [in English]. **4. Degree Programmes** / University of Warsaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://en.uw.edu.pl/education/degree-programmes/1st-and-long-cycle-studies/> [in English]. **5. Biuro Współpracy z Zagranicą** / University of Warsaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bwz.uw.edu.pl/dane-statystyczne> [in English].

Мигович І. В. Інституційний рівень інтернаціоналізації системи вищої освіти в Польській Республіці (на матеріалі аналізу роботи Варшавського університету)

В статті окреслені основні напрямки інституційної політики інтернаціоналізації Варшавського університету як одиниці аналізу інституційного вектору інтернаціоналізації національної системи вищої освіти Польщі. Дослідження проведене з урахуванням трьох компонентів системи вищої освіти – освітнього, дослідницького та адміністративного. В якості робочої гіпотези була окреслена теза про те, що міра розвитку інституційних політик інтернаціоналізації ЗВО залежить від інституційної культури установи, яка в свою чергу частково формується під впливом географічних особливостей розташування – територіального межування з сусідніми країнами, а також від економічного потенціалу регіону дислокації. Беручи до уваги концепцію спільного простору вищої освіти та досліджень для країн ЄС, за підсумками аналізу було зроблено висновок – конкурентоспроможними є ті освітні установи, які всебічно підтримують промоцію міжнародного вектору своєї діяльності – і в процесі провадження освітніх послуг, і в дослідницькій роботі.

Ключові слова: система вищої освіти, інтернаціоналізація, інституційна політика, компонент освітнього процесу, мобільність.

Мигович И. В. Институциональный уровень интернационализации системы высшего образования в Польской Республике (на материале анализа работы Варшавского университета)

В статье обозначены основные направления институциональной политики интернационализации Варшавского университета как единицы анализа институционального вектора интернационализации национальной системы высшего образования Польши. Исследование проведено с учетом трех компонентов системы высшего образования – образовательного, исследовательского и административного. В качестве рабочей гипотезы был очерчен тезис о том, что степень развития институциональных политик интернационализации ЗВО зависит от институциональной культуры учреждения, которая в свою очередь частично формируется под влиянием географических особенностей расположения – территориального соседства с ближайшими странами, а также от экономического потенциала региона дислокации. Принимая во внимание концепцию единого пространства высшего образования и исследований для стран ЕС, по итогам анализа был сделан вывод – конкурентоспособными являются те образовательные учреждения, которые всесторонне поддерживают продвижение международного вектора своей деятельности – и в процессе производства образовательных услуг, и в исследовательской работе.

Ключевые слова: система высшего образования, интернационализация, институциональная политика, компонент образовательного процесса, мобильность.

Myhovych I. Institutional Level of Internationalization of Higher Education System in the Polish Republic (Based on the Analysis of Work of the University of Warsaw)

The article outlines main directions of the institutional policy of internationalization for higher educational institutions based on the example of the University of Warsaw (unit of analysis for institutional vector of internationalization of the national system of higher education in Poland). The process of internationalization is defined as a process of cooperation with state authorities, university leaders, faculty and students from different countries to support the international component of higher education. The research is carried out taking into consideration three components of the national system of higher education – educational, research and administrative. As a working hypothesis the following statement has been outlined – the degree of the development of institutional policies for internationalization of HEIs depends on the institutional culture of an institution, which in its turn is partly shaped by the influence of geographical location features – territorial boundaries with neighboring countries, as well as on the economic potential of the region of localization. Taking into account the concept of a common European higher education and research area for EU countries, the analysis has allowed to come

to a conclusion that those higher educational institutions that fully support the promotion of the international vector of their activities, both in the process of providing educational services and in research work, are highly competitive in the world of present-day higher education.

Key words: higher education system, internationalization, institutional policy, component of educational process, mobility.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2018 р.

Прийнято до друку 26.10.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Курило В. С.

УДК 378.147.22

В. О. Тетерев

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Поступова інтеграція вітчизняної системи освіти до європейської потребує нових підходів у підготовці кваліфікованих фахівців, що базуватиметься на збільшенні організаційного, дидактичного та методичного ресурсу самостійної роботи. Процес реформування та розвитку системи вищої професійної освіти на сучасному етапі характеризується посиленням акцентів на підвищенні ролі самостійної роботи суб'єктів навчального процесу, що підтверджується основоположними засадами та вимогами Болонського процесу. Аналіз основних проявів цієї проблеми дозволяє дійти обґрунтованого висновку, що цілі, зміст і характер вищої освіти перестали відповідати сучасним реаліям постіндустріального етапу в історії людської цивілізації та новим суспільним вимогам до якості й рівня підготовки фахівців.

Надзвичайно динамічний характер суспільства потребує підготовки таких фахівців, які були б здатні не просто пристосовуватися належним чином до змін, що відбуваються, а й активно творили б ці зміни. Вища освіта потребує пошуку нових, ефективних шляхів, засобів і педагогічних технологій, які б забезпечували якісну підготовку фахівців відповідно до мінливих вимог суспільства.

Закон України «Про вищу освіту», нова концепція вищої освіти передбачає формування у студентів уміння самостійно, свідомо і відповідально вчитися, а також створення в закладах освіти необхідних умов для формування у студентів дослідницьких умінь, виховання особистості, здатної до саморозвитку як під час навчання у вищій школі, так і в подальшій професійній діяльності. Виходячи з положень вищої освіти та з принципів методології педагогічної діяльності, можна стверджувати, що ефективне вирішення цього завдання вимагає